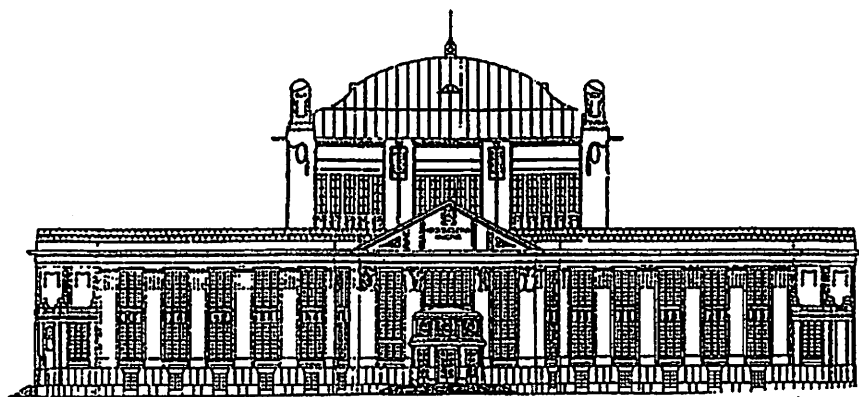

HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV

PLAN RADA U 2020. GODINI

Zagreb, veljača 2020.

Sadržaj

Uvod	3
Misija i vizija	4
1. Dostupnost i korištenje gradiva.....	5
1.1. Dostupnost i korištenje putem mrežnog kataloga i portala	5
1.2. Dostupnost i korištenje u Arhivu.....	5
1.3. Obrada i opis gradiva.....	6
2. Uključenost korisnika i javnosti	10
2.1. Programi i sadržaji namijenjeni široj javnosti.....	10
2.2. Izdavačka djelatnost	11
2.3. Znanstveno – istraživačka djelatnost	11
3. Dugoročno očuvanje arhivskog gradiva	13
3.1. Podrška stvarateljima u upravljanju dokumentacijom	13
3.2. Spremišta i upravljanje gradivom u spremištima	14
3.3. Konzerviranje i restauriranje	15
3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizacija).....	16
4. Podrška razvoju arhivske službe u RH	18
4.1. Matični poslovi javne arhivske službe	18
4.2. Sukcesija arhivskog gradiva bivše SFRJ.....	18
4.3. Povećanje stručnih kompetencija i dijeljenje znanja	19
4.4. Administrativna i tehnička podrška radnim procesima.....	20

Uvod

Hrvatski državni arhiv (HDA) javna je ustanova čiji je osnivač Republika Hrvatska. Nadležan je za arhivsko gradivo središnjih državnih tijela, državnih upravnih organizacija i drugih javnih i privatnih institucija od značaja za hrvatsku povijest i društvo u cjelini. Kao matična ustanova javne arhivske službe pruža potporu drugim arhivima i ustanovama koje čuvaju arhivsko gradivo. Nadležnost i djelatnost arhiva uređeni su Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima i odgovarajućim provedbenim propisima.

U HDA se čuva oko 30.000 dužnih metara arhivskoga gradiva nastalog djelovanjem središnjih tijela državne uprave i pravosuđa, prosvjetnih, znanstvenih, kulturnih, zdravstvenih i vojnih ustanova, kao i djelatnošću istaknutih pojedinaca i obitelji koje svjedoči o tisuću godina hrvatske povijesti. U okviru HDA djeluje Hrvatska kinoteka kao nacionalni filmski arhiv koji čuva hrvatsku filmsku baštinu, zbirku stranoga filma te drugo audiovizualno gradivo. Temeljna je zadaća HDA osigurati svim zainteresiranim osobama slobodan i neometan pristup ovom gradivu u svojim čitaonicama i putem mrežnoga kataloga.

Za stvaratelje javnoga arhivskoga gradiva u svojoj nadležnosti HDA osigurava podršku u zaštiti i obradi njihova gradiva, pruža im savjetodavne usluge, vodi programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja, te nadzire stanje i mjere zaštite gradiva. Zajedno s njima provodi postupke vrednovanja dokumentarnoga gradiva i odlučuje o tome koje će se gradivo trajno čuvati u arhivu kao povijesni izvor i dio nacionalne kulturne baštine, odnosno, koje će trajno osiguravati moralnu i materijalnu zaštitu pojedinaca i društvenih skupina.

HDA je matični arhiv javne arhivske službe u Republici Hrvatskoj, te kao takav skrbi za razvoj normi stručnoga rada u arhivima, pruža im podršku u radu, vodi matične evidencije arhivske službe u RH, te organizira programe temeljnoga i cjeloživotnog stručnog usavršavanja. HDA također skrbi za međunarodnu suradnju u arhivskoj djelatnosti, te evidentira gradivo od značaja za RH u drugim zemljama.

Misija i vizija

Misija

Naša je misija osigurati dostupnost i iskoristivost arhivskog gradiva koje čuvamo i za koje smo nadležni te njegovim korištenjem poticati stvaranje novih vrijednosti za zajednicu i pojedince.

Hrvatski državni arhiv nadležan je i u konačnici preuzima arhivsko gradivo središnjih državnih tijela i javnih institucija koje djeluju na području RH, a radi cjelovitog dokumentiranja različitih segmenata društvene, kulturne, gospodarske i političke povijesti, brine i o gradivu dijela privatnih stvaratelja. Preuzeto javno i privatno gradivo u HDA se obrađuje, te se osiguravaju uvjeti njegova trajnoga čuvanja i zaštite. HDA surađuje sa stvarateljima gradiva u zaštiti gradiva prije preuzimanja u Arhiv, pruža usluge korisnicima, priprema kulturne i druge javne programe te, kao matični arhiv, pruža podršku ostalim javnim arhivima u RH u obavljanju njihove djelatnosti.

Vizija

Osigurat ćemo brz i potpun pristup arhivskome gradivu koje čuvamo te biti mjesto prepoznatljivo po kvaliteti usluga i pozitivnom korisničkom iskustvu za širok spektar korisnika i posjetitelja.

Vrijednost arhivskoga gradiva očituje se na različite načine. Za istraživače i pružatelje informacijskih usluga ono je jedinstven izvor podataka, za institucije podrška u poslovanju, za pravne i fizičke osobe sredstvo za zaštitu i ostvarenje prava, a za javnost i građane poveznica s prošlošću, baštinom i identitetom. Zadaća je arhiva omogućiti da ove vrijednosti budu što potpunije iskorištene putem svakodnevne nadogradnje poslovnih koncepata i procesa.

1. Dostupnost i korištenje gradiva

Aktivnosti koje se odnose na povećanje dostupnosti i korištenja gradiva bit će usmjerene na obradu gradiva koje još nije obrađeno ili dostatno opisano, izradu novih obavijesnih pomagala, povećanje dostupnosti objavljivanjem digitaliziranih obavijesnih pomagala i digitaliziranoga gradiva putem mrežnoga kataloga i portala, te poboljšanje dostupnosti gradiva *in situ*.

1.1. Dostupnost i korištenje putem mrežnoga kataloga i portala

Kako bi iskoristivost mrežnoga kataloga napredovala, te se povećala količina sadržaja i kvaliteta usluge kojom će korisnici biti zadovoljni, planirana je migracija postojećih podataka na novu platformu, te unaprjeđenje alata za opis gradiva i upravljanje katalogom.

Kontinuirano će se raditi na unosu novih, te provjeri i ažuriranju postojećih podataka o fondovima/zbirkama u HDA te kod stvaratelja/posjednika gradiva.

Pojačat će se suradnja s drugim arhivima i stvarateljima gradiva, kako bi se ubrzalo punjenje kataloga i skratilo vrijeme čekanja na objavu podataka.

Podatci o fondovima/zbirkama i digitalizirano gradivo pripremat će se također i za objavu u relevantnim međunarodnim (Europeana, Archives Portal Europe, Monasterium), kao i nacionalnim skupnim katalozima, odnosno portalima. Time će se povećati vidljivost primarnoga kataloga, te proširiti baza njegovih potencijalnih korisnika kao i korisnika digitaliziranoga gradiva kojemu se putem njega pristupa.

Aktivnosti na unaprjeđenju procesa digitalizacije i objavi digitaliziranih snimki gradiva putem kataloga uskladit će se s aktivnostima u okviru nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe koji vodi Ministarstvo kulture, te također s konkretnim trogodišnjim programom Ministarstva kulture *Digitalizacija kulturne baštine 2019 - 2021*.

U svrhu poticanja i provođenja digitalizacije arhivskoga gradiva, stvaranja novih sadržaja i usluga, kao i organizacije umreženog i produktivnog okruženja, u HDA je 2018. godine ustrojen Odjel za digitalno gradivo i informacijske tehnologije, unutar kojega je formiran i zaseban Odsjek za digitalno gradivo. Očekujući kontinuirani godišnji prirast digitalnoga gradiva, bilo da je riječ o izvorno nastalome digitalnome gradivu ili gradivu koje u HDA ili kod javnih stvaratelja nastaje kao rezultat digitalizacije konvencionalnoga gradiva, nužno je osigurati proširenje kapaciteta postojećih poslužiteljskih sustava. Opremanje nove ustrojstvene jedinice, uspostava i instalacija potrebne opreme, migracija postojećega digitaliziranog gradiva, definiranje postupaka buduće pohrane kao i poboljšanje naših usluga putem digitalnih medija, prioritetni je zadatak čije se izvršenje očekuje u 2019. godini. U smislu planiranoga povećanja dostupnosti i korištenja arhivskoga gradiva u digitalnom obliku, nužno je poboljšati raspoloživost i kvalitetu online servisa u HDA (online pristup mrežnom katalogu arhivskog gradiva, korištenje multimedijalnih servisa i sl.). Postojeća mrežna oprema u HDA ne omogućuje dovoljne propusne brzine za korištenje ovakvih usluga na zadovoljavajućoj razini. Nastojat ćemo stoga osigurati sredstva kojima bi ostvarili proširenje postojećega pristupa internetu (CARNet mreži) zamjenom postojećih neodgovarajućih pristupnih točaka (media converter), te također nabavili neophodnu opremu.

1.2. Dostupnost i korištenje u Arhivu

Arhivsko gradivo i knjižnična građa i nadalje će najvećemu broju korisnika biti dostupno u Velikoj čitaonici na Marulićevu trgu. Korisnicima će se pružati informacije o gradivu relevantnom za teme njihovih istraživanja, te informacije o uvjetima i načinu korištenja.

Tijekom 2020. čitaonica predviđa primiti oko 8000 dnevnih posjeta korisnika. Nastavit će se povećavati količina digitalnih snimaka gradiva i digitaliziranih obavijesnih pomagala dostupnih u čitaonici, uz poboljšanje postojeće IT infrastrukture i opreme. Očekuje se izdavanje oko 50.000 jedinica arhivskoga i knjižničnog gradiva u konvencionalnom i digitalnom obliku, te izrada oko 200.000 analognih i digitalnih snimaka gradiva.

Osim u Velikoj čitaonici, gradivo će korisnicima biti dostupno i u čitaonici Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije na Kaptolu 27, te u čitaonici namijenjenoj za korištenje gradiva Valvasorove grafičke zbirke i Metropolitanske knjižnice na Marulićevu trgu.

Osigurat će se pouzdana i pravovremena usluga korisnicima koji se zahtjevima za podacima o gradivu ili iz gradiva, preslikama ili istraživanjem za njihove potrebe, obraćaju HDA pisanim putem. Očekuje se oko 2000 takvih zahtjeva.

U skladu s novim Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima (NN 61/2018) i provedbenim propisima koji su dijelom donijeti a dijelom se njihovo donošenje očekuje u sljedećemu razdoblju, ažurirat će se i unaprijediti interne procedure i pravila korištenja gradiva.

1.3. Obrada i opis gradiva

Nastavit će se obrada fondova za čije korištenje u neposrednom, ali i duljim prethodnim razdobljima postoji pojačani interes javnosti (CK SKH, fondovi tijela izvršne i zakonodavne vlasti socijalističkoga razdoblja, osobni fondovi i dr.) kao i pedesetak drugih fondova i zbirki. Za veći broj fondova i zbirki završit će se obrada i izrada obavijesnih pomagala započeta u prethodnom izvještajnom razdoblju. Različitim fazama arhivističke obrade (analiza povijesti stvaratelja i fonda/zbirke; identifikacija gradiva i izrada plana sređivanja; razvrstavanje u arhivske jedinice prema planu sređivanja, vrednovanje, izrada i verifikacija novih obavijesnih pomagala, tehničko sređivanje i opremanje gradiva, revizija, dopuna i pregled te prijepis postojećih obavijesnih pomagala), bit će obuhvaćeni sljedeći fondovi/zbirke:

1. HR-HDA-25. Ugarska dvorska komora. Hrvatske plemićke obitelji i vlastelinstva (1251-1864)
2. HR-HDA-34. Zagrebačka županija. Županijske skupštine (1759-1848)
3. HR-HDA-60. Notarijat Dubašnica. Notarski zapisnici (1726-1862)
4. HR-HDA-71. Carsko kraljevsko ministarstvo bogoštovlja i nastave
5. HR-HDA-73. Carsko kraljevsko ministarstvo pravosuđa
6. HR-HDA-441. Ogulinska graničarska pukovnija
7. HR-HDA-463. Vojno-operacijski spisi bana J. Jelačića
8. HR-HDA-689. Vlastelinstvo Ozalj
9. HR-HDA-714. Obitelj Fodroci
10. HR-HDA-785. Obitelj Zrinski i Frankopan
11. HR-HDA-877. Zbirka srednjovjekovnih isprava
12. HR-HDA-941. Trgovačka uprava. Spisi za primorje
13. HR-HDA-942. Državna kancelarija. Provincije. Dalmacija
14. HR-HDA-1040. Franjo Jelačić
15. HR-HDA-1214. Zbirka vojska i oružništvo
16. HR-HDA-1633. Zbirka statuta (1608-1854)
17. HR-HDA-1695. Vojno zapovjedništvo u Zadru (1869-1870)
18. HR-HDA-1699. Carski kraljevski vojno-građevinski odjel XVI. zbora
19. HR-HDA-1701. Generalkomanda za Hrvatsku i Slavoniju. Raspored postrojbi protiv Bosne
20. HR-HDA-1715. Topničko zapovjedništvo u Dubrovniku
21. HR-HDA-1734. Pohod generala Stojčevića na Dalmaciju
22. HR-HDA-1735. Dalmatinski vojni zbor

23. HR-HDA-1890. Zapovjedništvo za južnu Dalmaciju. Posadna brigada (1875-1883)
24. HR-HDA-1894. Vrhovni štab NOV i partizanskih odreda Jugoslavije (1941-1945)
25. HR-HDA-1895. Glavni štab Hrvatske (1941-1945)
26. HR-HDA-1896. Štab mornarice narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije (1943-1945)
27. HR-HDA-1897. 4. udarni hrvatski korpus (1942-1945)
28. HR-HDA-1898. 6. udarni slavonski korpus (1943-1945)
29. HR-HDA-1899. 8. udarni dalmatinski korpus (1943-1945)
30. HR-HDA-1900. 10. udarni zagrebački korpus (1944-1945)
31. HR-HDA-1901. 11. udarni hrvatski korpus (1944-1945)
32. HR-HDA-2021. Vojnopomorska oblast Jugoslavenske narodne armije
33. HR-HDA-77. Kraljevski ministar hrvatsko-slavonsko-dalmatinski u Budimpešti (1869-1918)
34. HR-HDA-78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo (1869-1921)
35. HR-HDA-79. Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove. Kulturno-tehnički odsjek
36. HR-HDA-88. Kraljevsko rudarsko satništvo (1859-1918)
37. HR-HDA-126. Odjeljenje Ministarstva trgovine i industrije Kraljevine SHS (1921-1929)
38. HR-HDA-129. Generalna inspekcija voda za Hrvatsku i Slavoniju (1887-1936)
39. HR-HDA-139. Osječka oblast (1924-1929)
40. HR-HDA-174. Rudarsko glavarstvo/satništvo (1918-1941)
41. HR-HDA-219. Ministarstvo prometa i javnih radova NDH (1934-1945)
42. HR-HDA-226. Ministarstvo zdravstva i udružbe NDH (1941-1945)
43. HR-HDA-252. Ravnateljstvo ustaškog redarstva. Židovski odsjek (1941-1942)
44. HR-HDA-258. Rudarsko glavarstvo u Zagrebu (1941-1945)
45. HR-HDA-259. Redarstvena oblast za grad Zagreb (1941-1945)
46. HR-HDA-394. Stol sedmorice
47. HR-HDA-570. Prva hrvatska štedionica (1846-1949)
48. HR-HDA-675. Pravoslavna gornjokarlovačka eparhija (1645-1941)
49. HR-HDA-676. Povjerenik za likvidaciju „Usi Civici“ za Julijsku krajinu i Alto Veneto te provinciju Zadar i Trst (1925-1942)
50. HR-HDA-890. Personalni spisi državnih službenika Zemaljske vlade, Pokrajinske uprave, oblasnih uprava, Savske banovine, Banovine Hrvatske i ministarstva NDH. Zbirka personalija
51. HR-HDA-1076. Ured za podržavljani imetak Odjela za novčarstvo, državnu imovinu i dugove Ministarstva državne riznice (PONOVA) (1941-1945)
52. HR-HDA-1521. Hans Helm–policijski izaslanik pri Poslanstvu Trećeg Reicha u Zgb (1942-1945)
53. HR-HDA-1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a (1941-1945)
54. HR-HDA-1550. Zbirka gradiva talijanskih okupacijskih vlasti (1922/1955)
55. HR-HDA-1970. Jugoslavenska poljoprivredna banka (1958-1971)
56. HR-HDA-2069. Kraljevsko poslanstvo Italije u Zagrebu (1941-1943)
57. HR-HDA-280. Izvršno vijeće Sabora SRH (1953-1990)
58. HR-HDA-301. Državni sekretarijat za poslove opće uprave i budžet (1952-1965)
59. HR-HDA-1167. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju. Odluke Komisije za agrarnu reformu i kolonizaciju (serija) (1945-1951)
60. HR-HDA-1409. Savjet za odnose s inozemstvom IVS SRH (1958-1977)
61. HR-HDA-1412. Republički sekretarijat za opće privredne poslove SRH (1951-1965)
62. HR-HDA-1415. Republički sekretarijat za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH (1965-1979)
63. HR-HDA-1561. Služba državne sigurnosti RSUP SRH
64. HR-HDA-1602. Fond za unapređivanje kinematografije SRH (1963-1965)
65. HR-HDA-1603. Samoupravna interesna zajednica kinematografije SRH (1976-1983)
66. HR-HDA-1604. Republički fond za unapređenje kulturne djelatnosti u SRH (1956-1974)
67. HR-HDA-1605. Republička samoupravna interesna zajednica kulture (1974-1990)
68. HR-HDA-1616. Predsjedništvo SRH (1974-1990).
69. HR-HDA-1651. Državni sekretarijat za poslove narodne privrede NRH

70. HR-HDA-1652. Komisija za odlikovanja Predsjedništva SRH. 2.1. Zapisnici sjednica
71. HR-HDA-1656. Institut informacijskih znanosti u Zagrebu
72. HR-HDA-1985. Republički sekretarijat za budžet i opću upravu
73. HR-HDA-2086. Glavna direkcija hotelskih poduzeća NRH (1949-1951)
74. HR-HDA-2108. Republički savjeti
75. HR-HDA-2112. Viši disciplinski sud
76. HR-HDA-367. Republički zavod za statistiku SRH
77. HR-HDA-1640. Državna komisija za popis i procjenu ratne štete
78. HR-HDA-1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana (1990-1999)
79. HR-HDA-1745. Operativni štab MUP-a
80. HR-HDA-2039. Urbanistički institut Hrvatske
81. HR-HDA-1220. Centralni komitet Saveza komunista Hrvatske
82. HR-HDA-1353. Političke stranke i udruge (grupa VI)
83. HR-HDA-1354. Režimske i reakcionarne organizacije (grupa VII)
84. HR-HDA-1363. Politička situacija (grupa XXI)
85. HR-HDA-311. Republička geodetska uprava SRH
86. HR-HDA-902. Kartografska zbirka
87. HR-HDA-1058. Ambroz Maroičić
88. HR-HDA-1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju
89. HR-HDA-1454. Zbirka iskaznica
90. HR-HDA-1769. Bogdan Radica
91. HR-HDA-1770. Božidar Rašica
92. HR-HDA-1990. August Košutić

Nastavit će se i obrada zbirke fotografija i mikrofilmova. Kroz poslove sređivanja fotografskih zbirki i ažuriranja postojećih podataka, sumarno će se obraditi više desetaka dužnih metara nesređenoga gradiva, dok se pojedinačno planira obraditi oko 20.000 fotografskih snimaka i oko 2000 jedinica mikrofilmova iz sljedećih fondova/zbirki:

1. HR-HDA-1211 Zapovjedništvo 5. vojne oblasti Jugoslavenske narodne armije
2. HR-HDA-1448 Zbirka mikrofilmova matičnih knjiga i popisa obitelji
3. HR-HDA-1741 Ured predsjednika RH Franje Tuđmana
4. HR-HDA-2022 Fedor Kritovac
5. HR-HDA-2031 Vjesnik – serija Fotodokumentacija
6. HR-HDA-2115 Zbirka kazališne fotografije Marka Čolića

Nastavit će se obrada pojedinih manjih cjelina gradiva nadbiskupskoga duhovnog stola, te dodatno srediti stari kaptolski spisi i sjednički spisi Prvostolnog kaptola zagrebačkoga iz 19. stoljeća. Predviđeno je sređivanje gradiva nekoliko župnih arhiva koji se zbog neprimjerenih uvjeta čuvanja preuzimaju u Nadbiskupijski arhiv, Nastavit će se sređivanje osnovne stručne knjižnice i knjižnog fonda Odjela stečenog ostavština pojedina (Antun Ivandija, Metoda Hrg, Vilim Cecelja, Anđela Horvat, Doris Baričević i dr.) te Kaptolske knjižnice (tzv. Metropolitanska knjižnica II). Nastavit će se posao izrade osnovnog popisa svećenika Zagrebačke nadbiskupije tijekom njezine povijesti, započet prethodnih godina u suradnji s Društvom za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, također i višegodišnji projekt obrade grafika 16. i 17. stoljeća u Valvasorovoj knjižnici, te popune kataložnih podataka o Valvasorovoj grafičkoj zbirci Zagrebačke nadbiskupije.

Nastavit će se obrada zbirki audiovizualnoga gradiva, revizija tehničkoga stanja i redoviti kontrolni pregledi AV gradiva na svim nosačima, s ciljem stvaranja središnjega kataloga podataka (u elektroničkom obliku) o svakom filmskom djelu pohranjenom u HDA. Središnji katalog će sadržavati sve podatke o određenom djelu ili zapisu bez obzira na medij koji je nositelj informacije, no također i podatke o obradi sukladno FIAF-ovom priručniku za

katalogizaciju pokretnih slika, koji ujedno obuhvaća i postojeće arhivističke standarde obrade podataka.

Planira se nastavak obrade novih akvizicija u Zbirci filmskih fotografija za domaći film te posljedično tome, izrada odnosne elektroničke evidencije i obavijesnoga pomagala. Zbirka plakata za domaći film je u ranijim godinama u velikoj mjeri digitalizirana, dok se zadnjih godina dio plakata preuzima u već digitaliziranom obliku. S tim u vezi također će se izraditi njihova elektronička evidencija, povezivanje evidencije s digitalnim i digitaliziranim gradivom, te digitalizirati preostali plakati.

Nastavit će se kontinuirana revizija tehničkoga stanja izvornog gradiva, redoviti kontrolni pregledi i ažuriranje evidencije stanja distribucijskih kopija filmskih djela na svim nosačima. Podatci o tehničkoj obradi unijet će se u bazu podataka, a ažurirat će se i prije zabilježeni podatci vezani uz matičnu obradu filmova i tehničko stanje nosača zapisa. Planira se utvrđivanje tehničkoga stanja, obrada i ažuriranje podataka u evidencijama, za oko 300 naslova nacionalne kinematografije.

Dosjei svih fondova/zbirki arhivskoga gradiva dopunjavat će se novom dokumentacijom. Nastavit će se s procjenom informacijske vrijednosti i pouzdanosti postojećih obavijesnih pomagala, uz upis podataka o svim identificiranim opisnim jedinicama u mrežni katalog.

Nastavit će se obrada knjižnoga fonda u Knjižnici HDA i Metropolitanskoj knjižnici u sastavu Odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije, uz praćenje potreba i zahtjeva korisnika i djelatnika HDA. Usporedno sa sadržajnom obradom, obaviti će se i pripadajuća tehnička obrada i smještaj građe. Uslijed konačne implementacije novoga mrežnog knjižničnog kataloga – sustav *Aleph*, očekuje se veća mrežna vidljivost i povećanje broja korisnika knjižnične građe.

2. Uključenost korisnika i javnosti

Aktivnosti koje se odnose na uključenost korisnika i javnosti u programe Arhiva usmjerene su na održavanje i povećanje dostignute razine događaja namijenjenih široj javnosti i njihovu mobilnost, sudjelovanje u obilježavanju obljetnica općedruštveno značajnih događaja, redefiniranje uloge Arhiva kao mjesta istraživačkoga rada i razvijanje suradnje s drugim nositeljima istraživačkoga rada na područjima relevantnima za Arhiv, proširenje suradnje s obrazovnim ustanovama i ponude sadržaja uz obrazovne programe, unaprjeđenje mogućnosti za rad zainteresiranih osoba u programima Arhiva, te unaprjeđenje komunikacije s javnošću putem društvenih mreža i drugih suvremenih komunikacijskih alata.

2.1. Programi i sadržaji namijenjeni široj javnosti

Tijekom cijele godine odvijat će se javni programi Kulturnog i Filmskog četvrtka. Obilježiti će se niz manifestacija, među kojima su prioritetne: Međunarodni dan arhiva 9. lipnja, Dan HDA 10. listopada i Svjetski dan audiovizualne baštine 27. listopada. Sudjelovat ćemo u pojedinim aktivnostima drugih ustanova koje su uže ili šire vezane uz arhivsku djelatnost, kako bi se povećao interes za arhive i arhivsko gradivo, proširio krug korisnika, te unaprijedila svijest o arhivskome gradivu kao važnome segmentu kulturne baštine (Noć muzeja; Međunarodni dan/mjesec muzeja; Noć knjige; Dan EU baštine; Tjedan cjeloživotnoga učenja, Dan slobode medija, ...). Nastavit će se program prezentacije filmskoga gradiva iz zbirke Arhiva putem filmskih programa u kinu Tuškanac, dijelom samostalno, a dijelom u suradnji s Hrvatskim filmskim savezom.

Redovito će se održavati edukativne radionice za zainteresirane grupe polaznika u i izvan HDA. Nastavit će se s programom posjeta (razgleda zgrade i stalnoga izložbenog postava) uz stručno vodstvo za individualne i grupne posjete na hrvatskom, engleskom, njemačkom, francuskom i talijanskom jeziku.

Priredit će se tri izložbe s katalozima i/ili drugim pratećim materijalima:

1. *Katastrofe u arhivima – povodom 140. obljetnice velikog potresa u Zagrebu (lipanj 2020., uz Međunarodni dan arhiva)*
2. *Cenzura u zagrebačkim tiskovinama 1918.-1941. (svibanj 2020., uz Svjetski dan slobode medija)*
3. *120. obljetnica Društva hrvatskih književnika (listopad 2020., uz Dan(e) Hrvatskoga državnog arhiva)*

Osim vlastitih izložbi, nastavit će se s predstavljanjem drugih arhiva i srodnih institucija u HDA, izložbama, promocijama izdanja, raznovrsnim predavanjima i drugim kulturno-prosvjetnim aktivnostima. Obzirom na tehničke zadatosti, u najvećoj će se mjeri omogućiti i gostovanja izložbi HDA u drugim institucijama u Hrvatskoj i inozemstvu; planira se 4 - 5 takvih gostovanja.

Kroz redovitu, komisionu i promotivnu prodaju izdanja, predstavljanje na sajmovima knjiga u Hrvatskoj i inozemstvu i drugim uz knjigu vezanih manifestacija (Svjetski dan knjige i autorskih prava, Međunarodni sajam knjiga i učila – Interliber, ...), promicat će se izdavačka djelatnost HDA. Isto će se nastojati povezivanjem s različitim portalima i drugim pojedinačnim kulturnim i znanstvenim programima drugih institucijama.

Sva događanja u HDA bit će popraćena promotivnim aktivnostima za koje će biti pripremane najave, pozivnice, plakati i objave za web stranice i društvene mreže. Pripremat će se novi, te ažurirati, redizajnirati i dotiskivati postojeći promotivni materijali. Surađivat će se s mrežnim portalima i drugim medijima zainteresiranim za objavu novosti o događanjima u HDA.

Očekuje se da će opisane programe u HDA tijekom godine posjetiti oko 3000 posjetitelja.

2.2. Izdavačka djelatnost

U 2020. Priredit će se i objaviti dvije redovne periodične publikacije: Arhivski vjesnik br. 63/2020. i Fontes br. 26/2020. Arhivski vjesnik je središnji arhivistički časopis u RH u kojem se objavljuju kategorizirani znanstveni i stručni radovi s područja arhivske teorije i prakse, povijesti institucija, pomoćnih povijesnih i informacijskih znanosti, a dijelom i prilozi koji ne podliježu recenzentskom postupku (prikazi i ocjene knjiga i časopisa, izvještaji sa skupova i sl.). U novom pak broju Fontesa objavit će se odabrano gradivo iz fondova HR-HDA-705. Obitelj Chernkozy i HR-HDA-726. Obitelj Josipović Vojković te korespondencija triju generacija obitelji Vjekoslava Spinčića iz fonda HR-HDA-819. Spinčić Vjekoslav.

U planu je objava knjige *Zima 1941-1942. Vojne operacije u Istočnoj Bosni*, kojom se publiciraju rezultati istraživanja vezana uz razdoblje II. svjetskoga rata, a objavom trećega sveska zapisnika sjednica Izvršnog komiteta CK SKH 1965. – 1966. i zapisnika sjednica Izvršnoga vijeća Sabora NRH 1958. – 1963. nastaviti će se aktivnost HDA usmjerena na objavu cjelina izvornoga arhivskog gradiva značajnog za istraživanje političkih, društvenih, gospodarskih i drugih aspekata hrvatske povijesti u razdoblju nakon II. svjetskoga rata.

Također će se objaviti i zbornik radova sa Znanstvenoga skupa „120 godina Arhivskoga vjesnika“, održanoga u HDA u studenome 2019.

Izdanjem u prošle godine pokrenutoj ediciji *Riječ iza slike*, planira se objaviti knjigu snimanja znamenitog hrvatskog filma *Lisice*, popraćeno uvodnim esejima, odabranom foto dokumentacijom te biografijama glavnih glumaca i autora, čime će se stručnoj i široj javnosti predstaviti ovaj tip popratnoga filmskog gradiva

Godine 2010. objavljeno je 2. izdanje *Priručnika za zaštitu i obradu arhivskog i registraturnog gradiva*, kojega se u 2020. godini planira u potpunosti revidirati odnosno na nove zakonske propise, kao i na stručne norme upravljanja zapisima. Priručnik je uspješno pomagalo svim obveznicima provjere stručne osposobljenosti radnika na poslovima upravljanja dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva.

U suradnji s Društvom za povjesnicu Zagrebačke nadbiskupije „Tkalčić“, planira se objaviti vrlo traženi strojopis dr. Ljudevita Ivančana „Podatci o zagrebačkim kanonicima“ iz 1924. godine.

Ovisno o mogućnostima, pojedina izdanja pripremit će se za prijavu na javni poziv Ministarstva znanosti i obrazovanja za dodjelu financijske potpore za izdavanje znanstvenih knjiga i periodike u 2020. godini.

2.3. Znanstveno – istraživačka djelatnost

HDA obavlja znanstvenu djelatnost na područjima informacijskih znanosti, povijesti i drugih srodnih disciplina. Surađuje s drugim znanstvenim organizacijama u zemlji i inozemstvu. Znanstvena djelatnost čini važnu sastavnicu djelatnosti u zaštiti, istraživanju i korištenju arhivskog gradiva, te doprinosi sposobnosti Arhiva da razvija svoju djelatnost i usluge, unapređuje metodologiju i norme stručnog rada u arhivima, te da jača suradnju s drugim ustanovama i organizacijama posebice u zajedničkim razvojnim projektima. U tu svrhu u HDA je 2018. formiran novi odjel: Zavod Ivan Kukuljević Sakcinski, koji je glavni nositelj znanstvenih aktivnosti.

U 2020. nastaviti će se projekt (4. faza) izrade baze žrtava logora Auschwitz s područja Hrvatske, koja će biti sastavni dio planiranog stalnoga muzejskog postava u Državnom muzeju Auschwitz-Birkenau. Završiti će se započeta istraživanja i sravnjivanje podataka s postojećim parcijalnim/nepotpunim popisima žrtava, te izraditi studija/pregledni radovi/analize transporta odnosno popis stradalih. Predviđaju se dodatni istraživački boravci u domaćim i inozemnim ustanovama u kojima se o navedenome čuvaju relevantni izvori.

Uz prethodno istraživanje vezat će se i izložba u suradnji s Hrvatskim povijesnim muzejom *Ako tebe zaboravim. Holokaust u Hrvatskoj 1941. – 1945. Zadnje odredište Auschwitz* koja će početkom veljače biti postavljena u Francuskome paviljonu Studentskoga centra u Zagrebu povodom Svjetskoga dana sjećanja na holokaust. Izložba će biti i dijelom službenoga programa predsjedanja Republike hrvatske Vijećem EU.

Zavod će sudjelovati i u znanstvenome projektu *Hrvatsko iseljništvo od 1914. do 1990. godine: Između političkog aktivizma i društvenog okupljanja* pod vodstvom dr. sc. Maria Jareba s Hrvatskog instituta za povijest, a djelatnici Zavoda planiraju realizirati i niz znanstvenih članaka s temom zagrebačke policije iz razdoblja Kraljevine Jugoslavije Franji Urbanyju, kao i članaka drugih tema.

HDA će također sudjelovati u organizaciji Festivala povijesti *Kliofest 2020*, kao već dugogodišnji aktivni partner.

Nastavit će se i suradnja s visokim učilištima kroz sudjelovanje djelatnika HDA u izvođenju nastave, održavanje pojedinačnih tematskih predavanja za seminarske grupe, organiziranje praktičnoga rada te druge oblike suradnje u visokoškolskim i srednjoškolskim programima.

3. Dugoročno očuvanje arhivskoga gradiva

HDA treba osigurati primjerene uvjete za preuzimanje gradiva svih stvaratelja u svojoj nadležnosti po protoku 30 godina od njegova nastanka, bilo da se radi o elektroničkome ili konvencionalnom gradivu. Aktivnosti na tom području usmjerene su na poboljšanje načina upravljanja uvjetima u spremištima, provođenje mjera aktivne zaštite gradiva koje je ugroženo ili oštećeno, tehničko uređivanje gradiva, uređenje novih spremišta za preuzimanje gradiva, unaprjeđenje informacijskoga sustava HDA na način da obuhvati i podrži upravljanje spremištima i gradivom u procesu obrade i korištenja. Jedna od strateških zadaća je, u suradnji s drugim državnim tijelima i gospodarskim subjektima, pokretanje projekta uspostave e-arhiva.

3.1. Podrška stvarateljima u upravljanju dokumentacijom

Davanjem podrške javnim tijelima i drugim organizacijama u upravljanju dokumentacijom koja nastaje njihovim radom, HDA doprinosi učinkovitosti i racionalnosti dokumentacijskih sustava javnih tijela i ustanova, te utječe na kvalitetu i obrađenost dokumentacije koju će s vremenom preuzeti. Te aktivnosti uključuju i podršku područnim državnim arhivima u upravljanju njihovim gradivom, ali i podršku u radu sa stvarateljima gradiva u njihovoj nadležnosti.

Tijekom 2020. planira se obaviti pedesetak redovnih i desetak izvanrednih nadzora nad zaštitom gradiva kod javnih i privatnih stvaratelja i posjednika arhivskoga gradiva.

Predviđa se izdavanje četrdesetak suglasnosti na interne akte o zaštiti i čuvanju arhivskoga i dokumentarnog gradiva, te rješavanje oko 180 zahtjeva za izlučivanje (većinom) javnoga dokumentarnog gradiva.

Ovisno o raspoloživim resursima, za 5-10 stvaratelja/posjednika u nadležnosti, kroz posebne projekte suradnje HDA će pružiti stručnu podršku u obradi i opisu gradiva, izradi normativnih akata za upravljanje dokumentacijom, ili kroz privremeni smještaj njihova gradiva u HDA.

Redovito će se pružati podrška stvarateljima/posjednicima te područnim državnim arhivima u vezi dostave popisa gradiva propisanim elektroničkim obrascem.

Djelatnici odjela Depozit Zagrebačke nadbiskupije redovito će nadzirati rad pismohrane Nadbiskupskog duhovnog stola i pružati pomoć kod sređivanja gradiva pojedinih ustanova Zagrebačke nadbiskupije (pismohrana Nadbiskupijskog duhovnog stola, pismohrane pojedinih župa /pr. sv. Šimuna i jude Tadeja, Markuševac/ na području nadbiskupije).

Planira se održavanje četiri trodnevna *Tečaja uredskoga poslovanja i upravljanja dokumentacijom* namijenjenih djelatnicima zaduženima za rukovanje i upravljanje gradivom kod stvaratelja (modul 1 Programa usavršavanja), s predviđenih oko 170 polaznika. Dodatno se planira i održavanje specijaliziranih radionica s temom izrade internih normativnih akata u svezi zaštite i upravljanja dokumentacijom (vezano uz novi arhivski zakon te njegove provedbene akte), potom s temom preventivne i primarne zaštite gradiva, a nakon donošenja Pravilnika o upravljanju dokumentarnim gradivom i s temama organiziranja digitalizacije gradiva te uzusima i normama upravljanja digitalnim repozitorijima radi dugotrajnoga očuvanja. Na zahtjev pojedinih stvaratelja/posjednika osmišljavat će se i realizirati specifični edukativni programi prilagođeni njihovim potrebama poslovanja i upravljanja dokumentacijom.

Temeljem zakonske obveze HDA će nastaviti s preuzimanjem javnoga arhivskoga gradiva nastalog do 1990. godine. To će se gradivo preuzimati ovisno o raspoloživim spremišnim

kapacitetima HDA i prema listi prioriteta, ovisno o uvjetima smještaja i stanja toga gradiva kod stvaratelja/posjednika.

Predviđa se rješavanje oko 60 predmeta preuzimanja privatnoga gradiva u HDA po osnovi darovanja i otkupa, te davanje mišljenja na 5-7 postupaka otkupa gradiva drugih državnih arhiva. Time se također osigurava da vrijedno gradivo bude trajno u vlasništvu javnih arhivskih ustanova, primjereno zaštićeno i dostupno korisnicima.

Od proizvođača filmova nastaviti će se preuzimati filmsko gradivo – djela predviđena za kinematografsko prikazivanje s odgovarajućom dokumentacijom (scenarij, knjiga snimanja, ispis dijaloga, plakat i izbor fotografija) - od proizvođača filmova. Jednako tako nastaviti će se s preuzimanjem AV gradiva od privatnih posjednika i stvaratelja koji će se javljati s ponudama gradiva. Na osnovu evidencija u Kinoteci, te evidencija koje vodi Hrvatski audiovizualni centar, revidirat će se podatci o do sada završenim filmskim djelima koja producenti još uvijek nisu predali u Hrvatsku kinoteku, te će se nastojati prikupiti i to gradivo.

3.2. Spremišta i upravljanje gradivom u spremištima

Cilj je zaštite gradiva optimizirati uvjete pohrane i tako usporiti procese njegova starenja te ga zaštititi od oštećenja, gubitka ili propadanja. Da bi se to postiglo, potrebno je osigurati i unaprjeđivati primjerene uvjete pohrane i odgovarajući režim zaštite gradiva, u skladu sa standardima struke.

Radi nedostatka odgovarajućeg spremišnog prostora za javno arhivsko gradivo koje je prema zakonskoj obvezi dužan preuzeti, HDA je u prethodnom razdoblju pristupio uređenju jednog objekta bivše vojarne „Ljudevit Posavski“ u Kerestincu. Potpunim uređenjem toga objekta osigurat će se prostor za smještaj oko 10 000 d/m gradiva. Dinamika izvođenja i završetak radova na uređenju i opremanju policama/regalima ovisit će o raspoloživim sredstvima.

Također ovisno o raspoloživim sredstvima, nastaviti će se s ulaganjima u poboljšanje sustava kartičnog ulaska u spremišta, tehničke i vatrodojavne zaštite u spremištima i nabavu dodatne opreme (kolica, ljestve i druga oprema za manipulaciju gradivom; oprema za održavanje mikroklimatskih uvjeta, ...).

Neopremljeno će se gradivo opremiti odgovarajućom zaštitnom ambalažom (kutije, omoti, mape, naljepnice) koja udovoljava normama za dugotrajnu pohranu arhivskoga gradiva i knjižne građe, čime će se produljiti njegov očekivani životni vijek. Nastaviti će se preventivna zaštita odnosno opremanje gradiva posebnih formata (karata, grafika, plakata). Nastaviti će se također zamjena izvorne uredske ambalaže i otvorenih arhivskih kutija te kutija previsoke kiselosti. Tehnička obrada dijela gradiva potrebna je i radi zamjene dotrajalih omota i omota od kiselog papira, isprašivanja, uklanjanja plastike, metalnih spajalica i drugog štetnog materijala, ažuriranja i ujednačavanja oznaka na tehničkim jedinicama, te ažuriranja topografskih oznaka i topografskih planova spremišta nakon preseljenja gradiva.

Redovito će se ažurirati podatci u topografskom inventaru kao i evidencija s tehničkim podacima o spremištima, te će se označavati svo novo preuzeto gradivo. Redovito će se održavati urednost i sigurnost spremišta i u njima smještenoga gradiva (otprašivanje gradiva, pregled fizičkog stanja gradiva, očitavanje mikroklimatskih podataka na oko 50 mjernih točaka, razvrstavanje i odvojeno prikupljanje otpada /papir, plastika, metal/, predaja izlučenoga gradiva, multiplikata i dotrajale ambalaže na industrijsku preradu).

3.3. Konzerviranje i restauriranje

Kroz redovni program konzerviranja i restauriranja gradiva odvijat će se radovi na popravcima uveza i izradi novih uveza za redovne potrebe HDA (do 30 knjiga), hitne intervencije i manji konzervatorsko-restauratorski popravci za potrebe izlaganja na izložbama, snimanja, kao i rezanje listova na različite formate i izrada zaštitne ambalaže za gradivo.

Nastavit će se konzervatorsko-restauratorski radovi na gradivu HDA prema listi prioriteta, iz sljedećih fondova i zbirki:

1. HR-HDA-31. Srijemska županija (1563-1850), kutija br. 924 – cca 350 listova;
2. HR-HDA-13. Ugarsko namjesničko vijeće, kutija br. 78, cca 400 listova;
3. HR-HDA-2109. Badovinac Tomislav - "svjedočba" – 1 jedinica;
4. HR-HDA-831. Štampar Andrija (korespodencija) – 50 listova;
5. HR-HDA-904. Zbirka planova (1600-1945) – 5 jedinica;
6. HR-HDA-907. Zbirka tiskovina/stampata - 6 plakata;
7. HR-HDA-902. Kartografska zbirka - 5 jedinica;
8. HR-HDA-1060. Podžupanija zagrebačka (1875-1886) knjige br. 1, 4, 5, 8, 9, 11, 12 i 13 – 8 knjiga
9. HR-HDA-99. Riječka županija, kazalo 1863-1869, cca 100 listova;
10. HR-HDA-103. Zagrebačka županija – 130 knjiga;
11. HR-HDA-2088. Križarske grupe zapadne Hercegovine (KGZH) 1.1, 2.4, 2.6, 2.9, 2.10 - 8 listova;
12. HR-HDA-1422. Fond fotografija Agencije za fotodokumentaciju, Album br. 185, autor: Milan Pavić; datacija: 1945. g. – 10 listova sa fotografijama;
13. HR-HDA-1443. Zbirka portreta - 20 fotografija;
14. Novine: Seljački dom; Zagreb; 1938. g. – cca 30 listova;
15. Metropolitanska knjižnica: Bartholomaeus de Sancto Concordio: Summa de caribus conscientiae MR 87, 14. st. – 222 lista

Kako bi se smanjio nepovoljan utjecaj vanjskih čimbenika na arhivsko gradivo koje se čuva u spremištima, nastaviti će se program preventivne zaštite gradiva na fondovima: HR-HDA-1533. Štedionica NDH (1927-1948) i dijela fonda HR-HDA-2039. Urbanistički institut Hrvatske (planovi, nacrti).

Na gradivu na kojem se odvija konzervatorsko-restauratorski postupak provodit će se potrebna mikroskopska istraživanja (analiza i identifikacija papirnih vlakana, identifikacija podrijetla kože i pergamene), kemijska ispitivanja (ispitivanje pH vrijednosti papirnog nositelja gradiva, topljivost pigmenata, spot testovi tinta i veziva u bojanim slojevima), te povijesna i povijesno-umjetnička istraživanja.

U slučaju potrebe poduzet će se izvanredne intervencije spašavanja gradiva u *Centru za spašavanje gradiva* nakon katastrofa koji je opremljen liofilizatorom, komorom za zamrzavanje i prostorijom za kontrolirano sušenje gradiva.

Prema prioritetima ugroženosti, potrebama i zahtjevima, nastaviti će se konzervatorsko-restauratorski radovi na gradivu drugih posjednika.

Svi obavljeni konzervatorsko-restauratorski radovi bit će dokumentirani u pisanom obliku i fotodokumentirani digitalnom kamerom. Opseg fotodokumentiranja i dokumentiranja prilagodit će se stupnju složenosti oštećenja i obimu konzervatorsko-restauratorskih zahvata.

3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje (mikrofilmiranje, digitalizacija)

Za digitalizaciju u okviru nacionalnog programa digitalizacije arhivske, knjižnične i muzejske građe koji vodi Ministarstvo kulture (2019. – 2021.) pripremit će se veća količina jedinica iz sljedećih fondova i zbirki:

1. HR-HDA-25. Ugarska dvorska komora. Hrv. plemićke obitelji i vlastelinstva (1251-1864)
2. HR-HDA-34. Zagrebačka županija. Županijske skupštine (1759-1848)
3. HR-HDA-60. Notarijat Dubašnica. Notarski zapisnici (1726-1862)
4. HR-HDA-1633. Zbirka statuta (1608-1854)
5. HR-HDA-79. Zemaljska vlada. Odjel za unutarnje poslove. Pravila društava (1870-1921)
6. HR-HDA-252. Ravnateljstvo ustaškog redarstva. Židovski odsjek (1941-1942)
7. HR-HDA-259. Redarstvena oblast za grad Zagreb (1941-1945)
8. HR-HDA-890. Zbirka personalnih spisa drž. službenika. Personalije prosvjetnih radnika
9. HR-HDA-1076. Ured za podržavljeni imetak Odjela za novčarstvo, državnu imovinu i dugove Ministarstva državne riznice (PONOVA) (1941-1945)
10. HR-HDA-1521. Hans Helm – policijski izaslanik pri Poslanstvu Trećeg Reicha u Zagrebu
11. HR-HDA-1550. Zbirka gradiva talijanskih okupacijskih vlasti (1922/1955)
12. HR-HDA-2069. Kraljevsko poslanstvo Italije u Zagrebu (1941-1943)
13. HR-HDA-280. IVS SRH. Zapisnici sjednica. Spisovodstvene evidencije (1953-1990)
14. HR-HDA-1167. Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva. Odjel za agrarnu reformu i kolonizaciju. Odluke Komisije za agrarnu reformu i kolonizaciju (serija) (1945-1951)
15. HR-HDA-1616. Predsjedništvo SRH (1974-1990).
16. HR-HDA-1652. Komisija za odlikovanja Predsjedništva SRH. 2.1. Zapisnici sjednica
17. HR-HDA-367. Republički zavod za statistiku. Popisi stanovništva
18. HR-HDA-2039. Urbanistički institut (1947-1996)
19. HR-HDA-1353. Političke stranke i udruge (grupa VI)
20. HR-HDA-1354. Režimske i reakcionarne organizacije (grupa VII)
21. HR-HDA-1363. Politička situacija (grupa XXI)
22. HR-HDA-902. Kartografska zbirka (sign. A i B)
23. HR-HDA-1011. Mile Budak.
24. HR-HDA-1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju. Upisnici čestica

Kapacitetima samoga Odjela za zaštitu i obradu kao i Središnjeg fotolaboratorija pripremiti će se odnosno snimati gradivo iz sljedećih fondova i zbirki (fond HR-HDA-78 -mikrofilmiranje, ostali fondovi – digitaliziranje):

1. HR-HDA-78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo (nastavak iz prethodnog razdoblja)
2. HR-HDA-79. Zemaljska vlada. Unutarnji odjel. SDDS (nastavak iz prethodnog razdoblja)
3. HR-HDA-1549. Zbirka zapisa upravnih i vojnih vlasti NDH i NOP-a
4. HR-HDA-1561. Služba državne sigurnosti RSUP SRH (nastavak iz prethodnog razdoblja)
5. HR-HDA-1741. Ured predsjednika RH Franje Tuđmana. Obavještajne službe. Transkripti.
6. HR-HDA-902. Kartografska zbirka (nastavak iz prethodnog razdoblja)
7. HR-HDA-907. Zbirka stampata (nastavak iz prethodnog razdoblja)
8. HR-HDA-1421. Arhiv mapa za Hrvatsku i Slavoniju (nastavak iz prethodnog razdoblja)

Osim snimanja, digitalizacija arhivskoga gradiva uključuje i pripremu prostora i uređaja za snimanje, izradu probnih snimaka, kontrolu rezultata, izradu izvedenih snimaka (slika za pregled i identifikacijskih sličica), kao i pohranu dobivenih digitalnih datoteka na odgovarajuće jedinice.

Izradit će se oko 30.000 master-snimaka (negativa) na mikrofilmu. Poslovi mikrofilmiranja gradiva nastaviti će se na ranije započetome fondu 78. Zemaljska vlada. Predsjedništvo. Za

sve master-snimke planira se izrada njihovih direkt-duplikata i korisničkih pozitiva. Izrada svih mikrofilmskih svitaka uključuje razvijanje/fiksiranje slike na filmu, kontrolu kvalitete i integriteta snimljenoga mikrofilma, te završno opremanje svitaka (ambalaža i oznake). Matične su knjige najvećim dijelom mikrofilmirane, no još se uvijek sporadično pronalaze knjige koje nisu snimljene, pa se stoga planira doprema i mikrofilmiranje manjega broja takvih matičnih knjiga.

Sredstvima dodijeljenim od Hrvatskoga audiovizualnog centra planirana je zaštita i restauracija audiovizualnih zapisa na filmskoj vrpci iz nacionalne filmske zbirke, te digitalizacija filmova fotokemijski restauriranih kroz projekte iz ranijih godina.

Sukladno sklopljenim sporazumima o suradnji, sudjelovat ćemo u pripremi i realizaciji projekata restauracije filmskoga gradiva nekoliko producenata.

Ujedno, u sljedećoj godini osmislit će se modul u postojećem rješenju HDA za obradu gradiva, koja će omogućiti evidentiranje svih podataka u skladu s prevedenim FIAF-ovim priručnikom za katalogizaciju pokretnih slika i povezivanje podataka s digitaliziranim gradivom, obzirom da postojeća interna baza izrađena u aplikaciji access prije desetak godina, ne zadovoljava te potrebe, te omogućiti online dostupnost podataka i gradiva.

U planu je i nabava opreme za pohranu AV gradiva u digitalnome obliku kapaciteta 5 Pb, kako bi se i za postojeće gradivo u tom obliku, kao i za gradivo koje će Arhiv nadalje preuzimati, osigurala trajna pohrana. Trenutno ne postoji sustav zaštite izvornika takvoga AV gradiva u slučaju oštećenja ili gubitka zapisa uslijed diskreditacije digitalnog zapisa.

4. Podrška razvoju arhivske službe u RH

HDA je matični arhiv javne arhivske službe u RH. Aktivnosti na tom području bit će usmjerene na razvoj normi i unaprjeđenje stručnoga rada u arhivima, te provođenje programa osposobljavanja i usavršavanja stručnog osoblja u arhivima, kao i osoba koje sudjeluju u upravljanju dokumentarnim i arhivskim gradivom izvan arhiva. Pripremat će se i usklađivati provedba zajedničkih programa razvoja djelatnosti i drugih oblika suradnje u javnoj arhivskoj službi.

4.1. Matični poslovi javne arhivske službe

Matična uloga HDA u javnoj arhivskoj službi u RH uključuje i pružanje potrebne stručne pomoći u zaštiti i upravljanju arhivskim gradivom u arhivima i izvan arhiva. Taj vid potpore područnim državnim arhivima i drugim posjednicima dokumentarnoga i arhivskog gradiva potreban je radi usklađivanja i standardizacije osnovnih evidencija arhiva, pripreme i dostave podataka za središnje evidencije javne arhivske službe, obrade i opisa gradiva, odnosno, ujednačavanja postupanja u svim područjima djelatnosti javnih arhiva i stvaratelja/posjednika u njihovoj nadležnosti. S tim ciljem planiramo organizirati i realizirati sljedeće aktivnosti:

- predavanja i radionice za djelatnike arhiva vezano uz pojedina stručna područja rada (obrada i opis gradiva, zaštita, korištenje, stručni standardi, digitalizacija i sl.),
- instruktazne obilaske i obuku djelatnika arhiva za vođenje propisanih evidencija, obradu i opis arhivskog gradiva primjenom međunarodnih arhivističkih standarda, te primjenu alata u evidentiranju, obradi i digitalizaciji gradiva,
- stručnu podršku djelatnicima arhiva u svezi s uvođenjem novih metodologija stručnoga rada u poslovne procese arhiva,
- predavanja i radionice za stvaratelje gradiva vezano uz upravljanje gradivom (vrednovanje, primjenu klasifikacijskih planova, evidentiranje i dostavu popisa gradiva arhivu i dr.),
- tečajeve o zaštiti i obradi gradiva za djelatnike stvaratelja gradiva,
- usavršavanje djelatnika koji provode programe stručnog osposobljavanja i usavršavanja radi stjecanja dodatnih znanja potrebnih za unaprjeđenje programa.

Središnje evidencije javne arhivske službe u RH koje vodi HDA redovito će se ažurirati i dopunjavati novim podacima.

Stupanjem na snagu novoga Zakona o arhivskom gradivu i arhivima dio aktivnosti bit će usmjeren pružanju podrške u njegovoj implementaciji i promociji.

4.2. Sukcesija arhivskoga gradiva bivše SFRJ

U lipnju 2004. godine stupio je na snagu Sporazum o pitanjima sukcesije između zemalja sljednica bivše Jugoslavije. Aneksom D: Arhivi uređeno je pitanje sukcesije saveznih arhiva, čime su stvoreni pravni preduvjeti za pokretanje postupka sukcesije bivših saveznih arhiva i povrata arhivskog i filmskog gradiva koje je svojevremeno odneseno s područja Hrvatske.

Prema ovom Sporazumu, Hrvatska ima pravo na svo arhivsko gradivo koje je izvorno nastalo radom institucija iz raznih razdoblja hrvatske povijesti koje je odnešeno s njezina područja, arhivsko gradivo nastalo radom bivših saveznih institucija koje je potrebno za rad državnih tijela i na dijelove saveznih arhiva koji su nastali ili se odnose na područje Hrvatske. Preostalo arhivsko gradivo saveznih institucija smatra se zajedničkom baštinom, što također treba pobliže urediti sporazumom između zemalja sljednica.

Tijekom višegodišnjih pregovora o sukcesiji, koji su prethodili parafiranju Sporazuma, Hrvatski državni arhiv je na temelju dostupnih podataka identificirao cjeline arhivskog i

filmskog gradiva koje bi trebale pripasti Hrvatskoj, odnosno – u slučaju gradiva koje je odneseno s područja Hrvatske – trebalo bi biti vraćeno. Da bi se to moglo izvršiti, potrebno je sustavno evidentiranje gradiva za koje smo zainteresirani i pripremanje odgovarajućih popisa prema kojima će se sukcesija, odnosno povrat gradiva izvršiti.

Do sada su održana četiri sastanka predstavnika zemalja slijednica za provedbu Aneksa D. Sporazuma. Na ovim sastancima nisu raspravljani zahtjevi pojedinih zemalja, no dogovoreno je da se pokrene projekt digitalizacije gradiva, kako onog koje se može smatrati zajedničkom baštinom zemalja slijednica, tako i onog koje je predmet zahtjeva pojedinih strana.

Nastavit će se već višegodišnje istraživanje i priprema za digitalizaciju gradiva i objava digitalnih kopija. U suradnji s ostalim arhivima koji će sudjelovati u projektu utvrdit će se popis fondova i zbirki Arhiva Jugoslavije koji će se digitalizirati te pristupiti pripremi metapodataka i gradiva. Za snimanje se planira pripremiti oko 200 000 stranica gradiva. Istraživači HDA i suradnici nastavit će obradu obavijesnih pomagala fondova i zbirki koje su predmet sukcesije. Pregledat će se zbirka mikrofilmova te obraditi i objaviti podatci o ranije snimljenom gradivu. U okviru te aktivnosti planira se rad istraživača iz HDA i suradnika u Arhivu Jugoslavije u Beogradu.

U 2020. održat će se jedan sastanak predstavnika nacionalnih arhiva zemalja slijednica te dva bilateralna sastanka, na kojima će se razmotriti pitanja vezana uz provedbu Aneksa D Ugovora o pitanjima sukcesije.

4.3. Povećanje stručnih kompetencija i dijeljenje znanja

HDA će nastaviti aktivnosti u okviru članstva u međunarodnim stručnim udrugama i udruženjima, na tekućim međunarodnim arhivskim projektima u koje je uključen, kao i u pripremi i provođenju aktivnosti na području međunarodne suradnje, samostalno i u suradnji s drugim ustanovama i udrugama (Međunarodno arhivsko vijeće – ICA, Međunarodno udruženje filmskih arhiva – FIAF, Europsko udruženje filmskih arhiva – ACE, Međunarodno udruženje konzervatora – IADA, Međunarodni centar za arhivska istraživanja – ICARUS i dr.). Budući je Republika Hrvatska 2020. predsjedavajuća zemlja Europske unije, u obvezi je organiziranja sastanka AEG-a (Archive Experts Group), skupine stručnjaka zemalja članica za arhive, koji savjetuju Europsku komisiju o stručnim pitanjima vezanim uz arhive. Uz taj se sastanak redovito veže i

sastanak EBNA-e (European Board of National Archivists), tijela koje čine ravnatelji nacionalnih arhiva zemalja članica EU. Zajednički sastanak održat će se 25.-27. lipnja 2020. u zgradi Nacionalne i sveučilišne knjižnice, kao mjestu održavanja svih sastanaka unutar agende predsjedanja Vijećem EU.

Nastavit će se bilateralna suradnja s nacionalnim arhivima i arhivskim ustanovama država u okruženju. Redovito će se evidentirati aktivnosti i obveze, te dokumentacija iz područja međunarodne suradnje.

Suradnja će biti kontinuirana i s drugim arhivima, institutima, visokim učilištima, baštinskim ustanovama, te s ostalim kulturnim i znanstvenim ustanovama s kojima se planiraju i provode zajednički projekti. Kao članovi više ekspertnih grupa u domaćim i međunarodnim tijelima, djelatnici HDA sudjelovat će u njihovom radu, te davati stručna mišljenja vezana uz zaštitu arhivskoga gradiva, a dio djelatnika HDA sudjelovat će u radu stručnih tijela i povjerenstava drugih ustanova.

Zaposlenici će se poticati na stručno usavršavanje i sudjelovanje u istraživačkim projektima. U programe koje organiziramo ili u kojima sudjelujemo, nastojat će se uključiti i stručno osoblje ostalih javnih arhiva u RH.

4.4. Administrativna i tehnička podrška radnim procesima

Prema svojim zaduženjima, djelatnici HDA redovito će sudjelovati u radu Poslovnog kolegija i Stručnog vijeća HDA, te obavljati poslove u desetak stalnih povjerenstava, odbora i uredništava HDA kojih su članovi, kao i u drugim povremenim povjerenstvima i radnim skupinama za koje će postojati potreba. U ustanovi djeluje i Radničko vijeće, te osobe s posebnim ovlaštenjima na pojedinim područjima iz djelokruga HDA, odnosno, nastavno na druge zakone i propise kojih smo obveznici.

Redovito će se prikupljati i obrađivati podatci o sudjelovanju djelatnika HDA na stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. Obavljat će se zadatci vezani uz planiranje i izvještavanje o radu, koordiniranje posebnih programa i projekata, te prema potrebi održavati radni sastanci pojedinih stručnih grupa, odjela i odsjeka.

Obavljat će se svi pravni, financijsko-knjigovodstveni, kadrovski, administrativni, materijalni i tehnički poslovi prema važećim propisima i prema potrebama HDA. U segmentu održavanja i poboljšanja IT infrastrukture HDA provodit će se sve redovite aktivnosti kojima je cilj osigurati raspoloživost resursa i usklađenost IT sustava s potrebama ustanove.

KLASA: 001-02/19-02/04

URBROJ: 565-01/2-20-2

Zagreb, 28. veljače 2020.

RAVNATELJ:

 ~~dr. sc. Dinko Čutura~~